

REGRETUL

(Feciorul lui Nenea Tacke Vameșul)

— Nu știu cum să fac, s'o nimeresc mai cu folos? Să mă încerc cu evocat, sau să dau ceva vre-unui slujbaş să mă îndrumeze? Măormene de cărămizi pe locul meu? Așa, uitam-nisam, nici să mă întrebe, nici să-i dau voce? Bine, loc viran, loc viran, da până să vie despăgubirea aia care tot vine și nu mai vine, tot al meu să chiamă că e „acaretu”; și trag gard, pul lobodă pe el și intru cu Statu în proces; până atunci barem, și mănănc rodu; adică cum? Să stea așa băntuit de ciori și de pungăși și acuș, hai și Cristache Văraru cu nămeș de cărămidă, pe pământ moștănesc; nici măcar o chirioară, o fărâma de para, fie or mie, fie ori stăpânirii, până s'o hotărî cu proprietatea! Păi zău!

— Ai hârtii, Madam Costache?
— Hârtii? Ce hârtii? Dă cere hârtii? Păi mai hârtii ce e lumea toată, care știe rostu locului? Eu, nu mai știu de mine singură, cât să fie când m'am pomenit pe lume, dar să se mai dovedească și hârtii d'ale locului!
— Primăria?
— Primăria, nici tunsă nici rasă; primăria a trecut fru mușel și neturburată panglica de oșel a măsurătoarei, din ghizduri până în duzi, s'a năpusit cu târigoapele pe zidărie — bună re, vorba eia, îmi mai adăposteam sărăcia, până una alta, și vedeam eu unde -îmi duceam catrăfusele — a pistogit biata grădiniță cu maiu și acuș, stă așa...
— Păi locu e al ei, acuș.
— Dacă e al ei, el ei și s'ie, nu al Vărarului, dar să vie și-i-l-ia!

— S'aude că e vorba să ridicu un azil pe el!
— Azil ne azil, aștearnă-l odată d'aziu, că dacă nu, eu îțing bușmăci și fie ce o li; merg cu două procese, proces cu Văraru pentru cotropire, proces cu Statu pentru dărămare, da marfă cu anasăna pe locu meu, nici să se gândescă care-va!

— Nici pomeneală să faci un pas; odată puse semne de Comună, comuna e bună stăpână pe loc.
— Atunci la ce mă mai descusu-și dă acte?
— De... era vorba să vedem... mă gândeam și eu, pentru că mă întrebași, cum îl vei fi dohândit; dacă nu cum-va o fi fost vre-un pământ... „inalienabil”. Nu e vorba, s'așa s'așa, stăpânirea e stăpânire, tot pune ea ghiara pe el! Dar, dacă nu ai acite...

— Eu nu știu, acte, ne acte, locu 'mie lăsat mie cu limba de moarte de unchiu Micășă din Nisipari; inalienabil și coluros ca o prăpastie, asta e adevărat, știu; — o strămătură era da el — și când a intrat capitanul în slujba la Domeni, din două leșoare, lam alinat ca cu linia. Acuș văz că n'am loc nici alinat nici „nealienat”, cum îi ziseși! Daia mă tot frământ și nu știu cum s'o izbesc! Să intru în proces cu Statu și să-i trag și Vărarului o sonajie prin secție, or să aștept Comuna să-mi inumere paralele și să o las să se răfuiască ea cu cărămida?

— Dar dacă până la inumărătorea banilor Văraru ridică cărămida?
— Cum adică, să rămânem păcăliți amândoi? Eu și Statu? Păi ce Văraru e Domnu țăriu? Nu e vorba, pentru că venii ca la duhovnic, vreau să spui drept, totu: Văraru biet, — dă ce să mănănc pe Dumnezeu — a căuta, el să-mi mănăjească ochii cu ce nu curge pe apă! Să vezi, Ridica bina în spatele lui Papiniu, Salahorii a desertat cărămida, la întâmplare, în grădina mea; — adică ce grădina, bătorită draga de ea, cu un staul d'ol, dă oamenii primării. — Văraru, sa ficut n'aude n'avea. Când m'am răsilit la țigani, țiganii au fugit cu sarele pe maidan, răsniț și uluiți. Văraru, chip sa urtat așa ca un damblașu spre mine, și sa încercat să mă momenească, că nu ține multa vreme marfa pe locul meu și că el mă mulumește. Drept e, eu n'am mai domolit, dar apucătorul dă el, a luat domoleala mea, drept

îngăduință. Făurascu, nu ca să-i fac sonajie, cu termen, cu despăgubiri, cu călcare locu altuia câte și mai câte parasconveni d'alde-d'astea! Văraru, piit după coroduşii Papiniului, își căuta țigani îngrămădiți în balarile lui Enachiță Văcărescu. A pândit pe Făurascu să plece și țaf de după coroduşii, iar să-mi ungă ochii, dar tot ca la început, cu ce nu curge pe apă, cum zisei. Daia, sint nedumiră. Ce vrei de la una fără carte ca mine? Făurascu, zor dintr'o parte cu sonajia — vorba lui, nu-i ardea d'ale locu meu; focul lui era „clientela” — Văraru, dintr'alta, cu banii!

Știu eu cum s'o fi brodit?

***

Și Madam Costache, își împreună palmele de martură a nevoii, ridicându-le gurgui în dreptul inimii, — inima din care i sa smuls nădejea bătrânețorii; locașul ei, dintre măturelele ce semănă de acasă și duzii cu dudule de fildeș, în răcoarea cărora s'a imortalizat de-apururi, voinea cea din urmă a... unchiului Micășă din Nisipari întâpătuia cu limba de moarte, între ghizdurile din poartă și coroduşii din calcamul Papiniului. Și într'o vreme, din pieptul ei osos, ugiuit de nemăncare, se strecoară căsnite, obrățele nedumeririi, șherând, greoaie, spre cărămizile obraznice și potolindu-se iar în coșul caselor. În fie-ce fir de gheață, s'a așezat nebanuit, câte un bob amar de lacrimă. Și cărămizile tulgeră impasibile, în soare, refrângând pojarul cuptoare, în care s'au plămădi, în oglinzile apusului. Dinspre apus, le vin învăpăiate, rețevetele se prelîng din nou în cărămizi și mor apoi, cotonogite, în pumnii proprietăreșii pământului „inalienabil”. Și Madam Costache reținece, cu un crâmpel de vorbă, scăzută, profund anemiata de oțările cari se rostogolesc rând pe rând, din suflet în înemă și de acolo, iar în suflet, basmul amar al încălcării zestreii orânduitei cu... limba de moarte de unchiul din Nisipari, și al nepăsării dregătorilor comunii. Și crâmpelul de vorbă, se frânge pe loc, în coșul de os al pieptului hrănit cu lobodă și oblojit cu calmeu, îngreunând nedumerirea!

— Atunci?
— Atunci, știu eu d'ce ce mai sint bună?
— Cazi la pace cu Văraru.
— Ce să mai caz, ce pace, ce vârar? Nemernicul și-a adunat salahorii din bălării, i-a înbușit în puterea nopții în grădiniță, și-a ridicat cărămida până la una, și s'a făcut... nișă!

— Chirie?
— Chirie? Pă ce să cer; și să ei chirie, câtd nu se mai strivește stop d'ă cărămida pe loc, cu care să dovedești!
— Proces.
— Proces? Cu ce? Făurascu leșină de răs când îi pomenești d'asa-ceva; îi tot d'ă zor — trează nemăncată — că a dispărut... așa... corpu ăla d'ă delict, ște-l Dumnezeu, ce-o mai fi.

— Jurământ.
— Văraru?
— Văraru!
— Fură și jură!

Și adierile înserării, clatină sfios miad;jele de măturele, semnând pe mormântul cărămizilor, stropii de rubin ai sămburilor. Duzii, pogoară, într'o revărsare leneșă și parfumată, ofranda lor suavă, în zămbetele de sicle ale dudelor încălămate, ce într'o câmpă țarzie...

Și în ploaia asta de fiori, și de surăsură, Madam Costache, proprietăreșia acarehului... „inalienabil” și obliduita „bunului încălcat”, încremenite ca într'o agonie de regrete, cu ochii în cuptoarele apusului, muștrându-se într'o soaptă surdă:
— „N'ascultai pe Făurascu!”

SARMANUL KLOPȘTOCK

SĂLONUL UMORIȘTILOR

Iordache. — Vodă

Soldatul dela Maraton

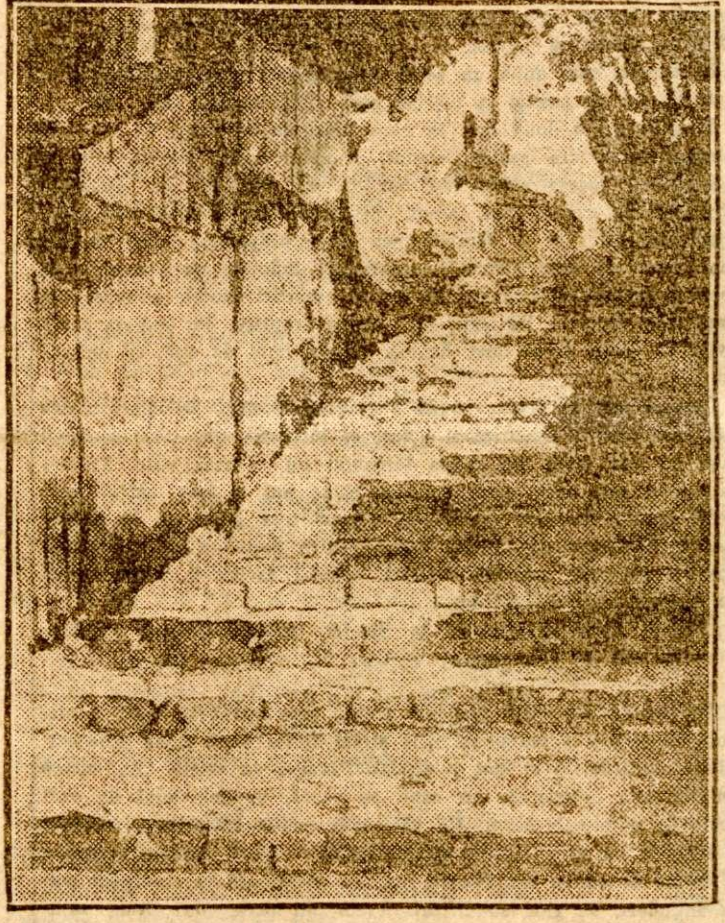
de GABRIEL TIMMORY

E veche legenda războinicului grec care, plecat dela Marathon să anunțe învingerea perșilor, aleasă la Atena într'un suțlet și ajungând, muri de oboseală, după ce răspândise vestea cea mare.
În realitate, s'a întâmpilat cu totul altfel. Grecii — din amor propriu — au falsificat adevărul istoric, care e mai puțin glorios pentru eroul acestei aventuri.
E adevărat însă că în momentul în care Perșii slăbiră, un soldat fu însărcinat să ducă la Atena vestea victoriei. Era un oarecare Tlepolemos din Acharnea. Acesta părăsi lupta, lepădă scutul greu și o mînșe la drum. Soarele arcea tare, calea era prăfuită și sudoarea curgea pe fruntea lui Tlepolemos. Coiful înfierbântat îi apăsa copul, zalele aprinse îi frigeau trupul, iar picioarele trudite se țarau sub ploaia lăncilor dogoritoare ale soarelui. Și totuși soldatul mergea mereu. Sgomotul luptei rămăsese cu mult în urmă. Străbătuse cale lungă, când soldatul se auzi strigat. Era un jăran mai în vîrstă, care eșise dintr'o li-vadă de măsini și acum se îndrepta către dănsul. Soldatul se opri în loc.
— „Ei, oștene, încotro te duci, așa plin de sânge și colbăit tot? Oare oastea Elenilor fost-a pusă pe fugă? Ești și tu fugar?”

— „Nu, moșule, ai greșalit. Alerg, nu pentru că sînt fugărit, ci pentru că trebuie să vestesc la Atena că am zdrobit pe vrăjmași. Mii și mii de leșuri dușmane acoperă acum câmpul de bătăe.”
Soldatul tăcu și vru să plece, dar moșneagul îi ajun călea.
— „Aa, nu se poate să pleci așa! Nu vreau să se spună că Lykomedes a lăsat să plece pe vestitorul biruinței, fără măcar să-i dea ceva de bănt!”

— „Îți mulumeș, o Lykomedes, dar nu mă pot oprî!”
Dar bătrînul Lykomedes nu se deie bănt: casa sa era aproape; ar ajunge repede acolo; odată răcorit, oaspetele său ar putea să-și continue mai ușor drumul anevitos; în realitate, ar cățiga vreme. Tlepolemos nu mai are ce face: trebuie să se deze și setei cumplete și moșneagul începătănat.

EXPOZIȚIILE NOASTRE

Din istoricul epigramei românești

IV. Conat. Bălăcescu 1)
(1800—1880)

1. Epigrama mea din partea multora 2)

Din modestie — se vede —
Tot zici că nu știu nimic;
Tu-o zici fără a crede,
Eu-o cred, fără ș'o zice.

2. Femeia 3)

Fără altă cercetare,
Fără vre-o știință mare,
Ci din sentiment curat,
Mucera-și inchipuește
Angel pe cel ce iubeste
Și drac gol... pe-al ei bărbat.

3. Uneia 4)

O așa bună copilă,
Mai de toți îi este milă;
De spiritos, din sentiment,
De prosti, din temperament.

4. Epitaf tare filosofic 4)

Domnul Cutare aicea zace.
Omule, vezi-l! Ce zici? Îți place
Și el ca tine, multe-a umbrit,
Dar, aici, toate i s'a nfundat.

sleșe 4) și publicate de PAUL I. PAPADOPOL

1) Publicate pentru întâia oară în „Bibl. portativă”; apoi în „Bibl. p. țoți” de G. I. Suchanu (No. 126-127).
2) În rev. eșleană: „Insemnări literare” (I 24), s'a publicat originalul acestei epigrame:
Bolleau nous dit dans son écrit
Qu'il n'est pas né pour l'éloquence:
Je ne sais trop ce qu'il en pense,
Mais je pense ce qu'il en dit.
3) Ambele având în loc de titlu câte un număr (V, VI).
4) Din totalul de 10.

În tinda casei gășiră pe Stratoniké, femeia lui Lykomedes, care, ca o gospodină vrednică ce era, torcea de zor.
— Nevastă volnicul asta se duce la Atena să dea știre că Perșii nu fost respinși. Adu repede o amforă și pahare să se mai răcorescă puțin, că i-o fi și lui sete!”
— „Fir'ăi al dracului de sgărcit! se răsti muiere de colo. Cum, mă omule, zeci, te dăstesc trimițându-ți așa viteaz în cale și tu fi dai numai de bănt, nu și de mănăpădso țy es pe auroțimuoed ea ybngpe țarăsQ țaba la masa noastră astăzi!”

În zădar căută să se împotrivescă Tlepolemos. Nu putu să reziste multă vreme nici stăruințelor femeii, nici ghiorăiturile stomacului.

Ceru puțină apă să se spele, în timp ce gazdele pregătenu masa, Lykomedes apăta focul în vatră, Stratoniké se duse să caute găina cea mai grasă și după ce-i frânse gătul, o puse în tigaie, într'un ceas masa fu gata. După ce Tlepolemos se întruptă din friptură, din brînză, din măsline, din smochine, se pregăti tocmai să plece; când intră pe ușă Laodiké, fata lui Lykomedes, care adusesse oile dela pască.

Și ea pîru lui Tlepolemos asemenea zeilor nemuritoare; e drept însă că, dela începutul războiului, nu mai avusesse timpul să se ocupe de femei.

— „O Laodiké, strigă el, tu egalezi în frumusețe pe divina Afrodită. Fericit omul care ț-o fi bărbat!”
Stratoniké văzu că complimentul acesta nu displăcuse de loc fetii sale. Ca femeile cu experiență, ea înțelese că zeci îi trimeseră un genere.

— „O străine, spuse ea, ce meserie ai la Atena?”
— „Sînt ciobotar.”
— „Îți place meșteșugul ăsta?”

Acesta mărturisii că nu putea suferi mirosul pieilor tăbăcite, dar că n're ce face. Stratoniké îi vorbi de farmecul muncii la țară, de viață de vie, de culesul măslineilor, de behăitul oilor; bărbatu-său îmbătrâni; un om tânăr iar fi fost de mare sprîjn, pentru ce adică Tlepolemos n'ar rămănea la el, luînd-o pe Laodiké?”

— „O Stratoniké, strigă soldatul Pallas Atena vorbește prin gura ta! Primesc cu bucurie totul. Plec la oraș și mă întorc imediat să facem nunta!”

Dar Stratoniké nu era proastă. Știa ea — poate chiar din experiență — cum răsplatesc fetele din Atena pe soldații biruitori. Dacă Tlepolemos ar pleca, nu l'ar mai vedea nici când.

— „E țarziu deci pentru a-ți mei continua drumul. Deja Phoebus se cufundă cu carul său sculptor în marea agitată. Dăruțește noaptea asta dragostei. Mămi, te vei duce să ai amuză vestea cea bună!”

Tlepolemos nu se putu împotrivi. Nunta avu loc imediat și zeci trebuiră să se mulumească cu o scurtă și simplă ceremonie. Nici a doua zi, nici în zilele următoare, Tlepolemos nu se gândi să plece. Dar, când după două săptămâni dela căsătorie, își exprima dorința de a-și continua drumul, Laodiké, plîngînd, îi înlînșu gătul cu brațele.

O puinle, după ce abia ai gustat din dulceaga căsătoriei, vrei să-ți părăsești pe biata ta soție? M'am urăjit oare? Sau nu cumva te duci la Atena pentru o altă femeec? Pleacă, dacă asta-ți e dorința. Dar să știi că la întoarcere, dacă îți să mă revezi, va trebui să te cobori în lăcașul întunecat al lui Hades.

Însăpămîntat Tlepolemos rămase. După câteva luni, ne mai îndrîznind s'o jignească pe Laodiké, rugă pe soacra sa o pregătiască pentru o mică despărțire.

Dar imediat Stratoniké izbucni:
— Ești nebun? Nu știi că Laodiké e pe punctul de a te face tată? În starea în care se află, cea mai mică emoție iar fi funestă.

— Dar, am o misiune de îndeplinit...
— Ia și tu-mi umbli mie cu povești de-astea!
Și iarși rămase. Copilul se născu și i se dădu numele de Hyperbolos. Atunci Tlepolemos vru din nou să plece.

„Om nerăbdător ce ești, îi zise Laodiké, așteaptă cel puțin până o fi înțarcat.

Dar când micul Hyperbolos fu înțarcat, muri bătrînul Lykomedes. Putea oare să-i părăsească într'o astfel de împrejurări? Trebuî deci să amie plecarea la Atena.

După aceea mai avu un fiu Melanippos, apoi o fiică Khrystothemis, și un al treilea fiu Skeljos. Intre timp avu nenorocirea să-și piardă soacra. Toate aceste evenimente natural că-i împiedecară plecarea.

Educația copiilor, bolile lor, toate se împotriviură parcă la îndeplinirea misiunii sale. Ajunse astfel la vârsta de optzeci și opt de ani, fără a fi avut răgaz să plece. Era deacu vădud și ajunsesse moșneagul venerat al unei familii prospere. Și totuși fericirea sa nu era deplină. Cu cât se apropia mai mult de clipa în care Parca avea să-i taie firul vieții, cu atât se arăta mai neliniștit. În conștiința sa slăbită mai dănuia o mică remușcare: aceea de a nu fi atînat la Atena victoria dela Marathon.

Vise urâte îi chinaiu nopțile, frica de pedeapsa viitoare devenise o obsesie; și, puțin câte puțin, această idee țixă se întipări în mintea bătrînului, că trebuia să execute întine ordinel ce i se deose odinioară.

Într'o dimineață pe când totul dormea încă, bătrînul se sculă, și cu un toaig noduros în mână, plecă pe drumul prăfuit spre Atena.

În ziua aceea tot poporul era adunat. Se discuta un proiect pentru un nou impozit: un orator tocmai terminase de vorbit. Atunci heroldul pronunță formula tradițională:
— Cine vrea să vorbească?

La extremitatea piepti un bătrîn ridică brațul. Era Tlepolemos. Nimeni nu-l cunoștea. Fără îndoială, vârsta sa înaintată îi interzecea oboseala adunărilor, dacă însă de data asta vroia să vorbească, se vede că avea de dat sfaturi bune republicei.

Arhonteile, care prezida, făcu un semn; imediat lexarci făcură loc nonagenarului; se apropia încet, cați drumul îl sleise, urcă cu anevoe treptele tribunei; în fine în mijlocul țicerii generale, bătrînul vorbi:
— „Ateniensi, vă aduc o mare veste...
Toți erau numai ochi și urechi. Bătrînul adăguă cu greutate, dar totuși cu voce clară:
— Am bănt pe Perși în bătălia dela Marathon!
Terminând aceste vorbe, în timp ce Ateniensi se uitau unii la alții, mirajii de a fi auzit anunțându-li-se o victorie, are dată de aproape un secol, bătrînul căzu mort, de bătrânețe.

Acesta e adevărata istorie a soldatului dela Marathon.